

III. fejezet.

***Elvi és tanításbeli eltérések
vizsgálata***

A HITELVEK TÖRTÉNELMI ALAKULÁSA

Feszítő kérdések a hitelvek körül

Amikor egy reform-adventista összetalálkozik egy Adventista Egyházzal tartozóval, akkor általában pár percen belül már a két egyház között feszülő elvi és tanításbeli eltérésekről beszélgetnek. Az esetek többségében mindig a reform-adventista fogja kezdeményezni az ilyen irányú beszélgetést. Részben azért, mert szeretné a másikat felvilágosítani, hogy rossz helyen van, mert az az egyház, ahová tartozik, már elbukott, mivel feladta a korábban vallott hitelveit, és ezért Isten elvetette magától. Ha tehát üdvözülni szeretne, akkor sürgősen ott kell hagynia az elbukott egyházát, és csatlakoznia kell a régi elvekhez hűségesen ragaszkodó maradékhoz, vagyis a Reformmozgalomhoz.

Másrészt viszont azért viselkedik így az adventistákkal való találkozások alkalmával, mert a Reformmozgalom legfőbb misszió területe az Adventista Egyház. Az itt lévő embereket ugyanis szinte csak egy dologról kell meggyőznie, éspedig arról, hogy az Egyház feladott olyan elveket, amiket korábban vallott és képviselt. A Reformmozgalom viszont éppen ezért volt kénytelen elszakadni az Egyháztól, mert a lelkiismerete szerint nem tudott azonosulni egy ilyen súlyos hittől való elfordulással, ami az anyaegyházban végbement.

Bizonyos esetekben nagyon meggyőző tud lenni mindaz, amit állításuk igazolására felsorakoztatnak az ilyen missziós tevékenységük közben, de csak annak, akit felkészületlenül érnek ezek a bizonyításra szánt érvek. Esetenként ugyanis nagyon rafinált összeállításban és alkalmazásban használják a Bizonyágtételekből vett idézeteket, miközben a legtöbben nem tudják, hogy összefüggéseiből kiragadott idézetet használnak bizonyításra. Ezek az idézetek, és azok alkalmazásának módszere, generációról generációra hagyományozódnak át. Hiszem,

azonban hogy a ma élő reformadventisták többsége szent meggyőződéssel, és őszinte szándékkal akarja tovább adni azokat az ismereteket, amiket elődeiktől átvettek.

Amikor ezeket a sorokat írom, előttem vannak az 1960-70-es években tartott munkásgyűlések programjai és témajegyzékei, és ezeket nézve is az válik világossá, hogy csak egyetlen cél mozgató minden értekezletet, a felkészítés minden területét, hogy minél meggyőzőbben tudják bizonyítani az Adventista Egyház bukását és elvettetését, valamint a Reformmozgalom létjogosultságát. Ezek az állandóan ismétlődő témák és megbeszélések szinte uniformizálták a Reformmozgalomban lévők gondolkodását, ismeretét és szándékát. Minden olyan törekvés falba ütközött, amely friss gondolatokat és új irányt szeretett volna hozni az értekezletek témakörébe és missziós törekvéseibe. A tizenhárom éven át tartó munkásságom ideje alatt csak egy alkalommal sikerült megvalósítanom azt, hogy ne a hagyományos témákkal foglalkozunk, hanem olyan új kérdésekkel, amelyek más irányú missziókban voltak aktuálisak.

Ezeken az értekezleteken és közös megbeszéléseken egy nagyon hangsúlyos állítás hangzott el újra és újra: „a Nagygyülekezet feladta és megtagadta a régi hitelveket!”. Mint reform-adventista én is elfogadtam ezt az állítást a mellette felsorakoztatott érvek hatása alatt, sőt később mint munkás és prédikátor magam is tanítottam ugyanazt. Viszont mindig ott volt bennem egy akkor még megmagyarázhatatlan vágyakozás, hogy egyszer végre a kezemben tarthassak egy olyan hitelvi gyűjteményt, amiből egyértelműen lehet dokumentálni a Hetednapi Adventista Egyháznak azt az állásfoglalását, amelyet a kiszakadás előtt vallott magáénak. Mivel azonban minden keresésem hiábavalónak bizonyult, ezért továbbra is a közvetett magyarázatok és bizonyítékok mellett maradtam. A gondolataimat viszont állandóan foglalkoztatta az a kérdés, miként lehetséges az, hogy a reform-adventisták között senki sem rendelkezik ilyen hitelveket megfogalmazó füzetrel, még

azok a reformadventista vezetők sem, akik pedig átélői voltak az elszakadásnak, mint például az idős Pogány Lajos. Hogyan lehetséges, hogy senkinek az irattárában sem található olyan hitelv gyűjtemény, ami az elszakadás előtt volt érvényben, amit az első világháború ideje alatt az Adventista Egyház elvetett és megváltoztatott?

Az advent-úttörők véleménye a hitelvekről

Csak később, a Reformmozgalomtól való elszakadásom után ismertem meg annak okát, hogy miért nem rendelkezett senki sem ilyen hitelvi gyűjteménnyel. Egyszerűen azért, mert olyan hitelvi gyűjtemény, amiről a Reformmozgalom beszél, nem is létezett, mármint olyan hitelv, amit az Egyház egyetemesen elfogadott volna, mint a hit és a gyakorlat normáját. Bizonyos erőfeszítések történtek ugyan arra vonatkozóan, hogy az idők folyamán elfogadott és gyakorolt hitelvi szabályok egy könyvbe vagy füzetbe legyenek összegyűjtve és leírva. A területeken jelentkező szükséglet miatt egyéni kezdeményezésre újra és újra kiadásra is kerültek ilyen hitelvi gyűjtemények, de az Egyház, mint testület, hivatalosan nem fogadta el egyik gyűjteményt sem. Úttörőink az előző tapasztalataik hátterén egyfajta óvatossággal kezeltek minden olyan törekvést, amely oda vezethet, hogy merev szabályok határozzák meg az Egyházban lévők gondolkodását és tevékenységét. Hűen tükrözi ezt a szemléletet úttörő testvéreink véleménye, amit az első egyházterület megszervezésére tartott konferencián mondtak el 1861-ben.

Y.N. Loughborough:

„A hitehagyás első lépése az, ha Krédót (hitvallást) írunk, s ezáltal előírjuk, hogy mit kell hinni. A második lépés az, ha ezt a Krédót a gyülekezeti tagság feltételévé tesszük. A harmadik az, ha a tagokat a Krédó dolgában próbára tesszük. A negyedik az, ha eretnekeknek nevezzük azokat, akik nem hisznek a Krédóban, s az ötödik, ha ezért üldözni is

kezdjük őket. Én azt kérem, hogy ezen az úton ne kövessük az egyházakat.” (Szilvási József: A hetednapos adventizmus eredete és fejlődése – sorozat 2-es füzet 38. old.)

James White:

„Az efézusi levélben azt olvassuk, hogy 'Ő adott némelyeket apostolokul, némelyeket prófétáku', és így tovább (Eféz. 4,11-13.). Látjuk itt azokat az ajándékokat, melyek a gyülekezetnek adtak. Én azon az állásponton vagyok, hogy a Krédó szembeáll az ajándékokkal. Mert tételezzük fel, hogy felállunk és Krédóba foglaljuk, amit hitünk egyik vagy másik pontjáról vallani kell... és akkor az Úr az ajándék által olyan új világosságot ad nekünk, ami nincs összhangban a Krédóval. Ha hűek akarunk maradni az ajándékokhoz, azok elsöprik a Krédónkat az útból. Krédót készíteni azt jelenti, hogy valahol lecövekelünk, és elzárjuk a további fejlődés útját. Isten jó és helyes célok érdekében adta az ajándékokat egyháznak, de egyesek felálltak egyházunkban és elnémították vagy kirekesztették egyházunkból a Mindenható hangját. Lényegében azt mondják, hogy az Úr nem tehet mást, mint azt, ami benne van a Krédóban. Így a Krédó és az ajándékok nyíltan szembeállnak egymással.

Nos, mi az álláspontunk? A Biblia a mi Krédónk, ezért elvetünk mindenféle emberi Krédót. Elfogadjuk viszont a Bibliát és a kegyelmi ajándékokat, melyek által az Úr időről-időre tanít bennünket. És ezáltal állást foglalunk bármilyen lezárt és kötelező hitvallással szemben.” (u.o. 38-39. old.)

A közelmúltban átélt tapasztalataik döntően befolyásolták úttörőink szemléletének ilyenképpen való kialakulását. Ezért bár többen látták szükségét annak, hogy legyen egy összeállított gyűjtemény a közösség hitvallásáról, mégsem merték azt írásban rögzítve megfogalmazni és kiadni. Erről a nehéz és küzdelmes időszakról a következőket olvashatjuk:

„A mozgalom úttörői először csak bizonytalan léptekkel

haladtak. Kevesen voltak, és fájó szívvel emlékeztek arra, hogy azért zárták ki őket egyházukból, mert hirdették Krisztus második eljövételét. A felismert igazságban biztosak voltak, de abban nem, hogy van-e olyan szervezeti forma, amit el kell fogadniuk. Legtöbbjüknek még igen élénken élt az emlékezetében, hogy az erős, jól megszervezett egyházak felhasználták hatalmukat az adventi igazság ellen. Ezért az adventhívők határozottan szembefordultak a központosított renddel és irányítással. A vezetők közül viszont néhányan egyre tisztábban látták, hogy szükség van valamiféle irányításra a jó rend fennmaradása, és a mozgalom erősödése érdekében. Meggyőződésüket nagymértékben erősítették az Ellen G. White tollából származó üzenetek.”
(Az 1989-es kiadású Gyülekezeti Kézikönyv – Egyházszervezet 5. old.)

Önálló kezdeményezések

Ezt a szükségletet érezte Uriah Smith is, aki 1872-ben névtelenül ugyan, de kinyomtatta a saját összeállítású hitvallás gyűjteményét Battle Creekben. Ezt a kiadványt egyetlen egyházi fórum sem hagyta jóvá, a szerzője is csupán tájékoztató jellegű anyagnak szánta. Ennek ellenére mégis általánosan használt, és figyelemre méltó gyűjteménynek tekintették. A kezdeményezés kedvező fogadtatását jelzi az a tény is, hogy a következő években egészen 1888-ig ezt a gyűjteményt jelentették meg újra és újra az Egyház folyóirataiban, vagy önálló kis füzet formájában.

A hitvallás gyűjteménynek ezt az első kiadását szeretném teljes terjedelmében közölni, hogy azok is megismerhessék az Egyház hitbeli gondolkodását és irányvonalát, akiknek nincs lehetőségük kézbe venni és elolvasni ezt a hitvallásszerű összeállítást. Szükségesnek tartom ezt azért is, mert ebben az anyagban határozott bizonyítékra van szükségünk arra vonatkozóan, hogy mit tartalmazott az Egyház hitvallása ebben az időben, – még akkor is, ha csak másodkézből kaphatjuk meg ezt a lehetőséget.

„Kiáltvány

A Hetedik napot Ünneplő Adventisták tanított és gyakorolt Alapelvei

Miközben a nyilvánosság elé tárjuk hitünk vázlatát, szeretnénk megértetni, hogy nekünk a Biblián kívül nincs egyéb Kérdőnk vagy hitvallásunk. Nem azzal az igénnyel adjuk elő ezeket a pontokat, hogy tekintélyük legyen az emberek felett, vagy hogy egy olyan hitrendszer alkossanak, ami egyöntetűséget teremt közöttük. Csupán röviden elmondjuk, hogy mit hittek és hisznek ma is nagy egyetértésben. Gyakran kérdeznek bennünket erről a kérdéstről, és gyakran kényszerülünk arra, hogy helyreigazítsuk azokat a téves elméleteket és benyomásokat, amelyeket olyan emberek terjesztenek rólunk, akiknek nem volt alkalmuk megismerni hitünket és gyakorlatunkat. Egyetlen célunk, hogy ennek az igénynek eleget tegyünk.

Mint hetedik napot ünneplő adventisták, csak arra vágyunk, hogy álláspontunkat megértsék, s ezt azért is különösen fontosnak tartjuk, mert sokan vannak, akik adventistáknak nevezik magukat, miközben olyan nézeteket képviselnek, amivel mi nem tudunk azonosulni, s amelyek egyikéről-másikáról az a véleményünk, hogy ellentétben vannak Isten Szavának fontos és világos alapelveivel.

A hetedik napot ünneplő adventisták eltérnek egyes adventistáktól abban, hogy hisznek a halottak öntudatlan állapotában, és a gonoszok végső megsemmisülésében. Másoktól abban térnek el, hogy hisznek Isten törvényének, a Tízparancsolatnak örökkévaló érvényességében, a Szentléleknek az egyházban végzett munkájában, s abban, hogy nem határoznak meg új időpontokat Krisztus eljövételére nézve. Minden adventistától eltérnek viszont abban, hogy a hét hetedik

napiját tartják meg, mint az Úr nyugalomnapját, és még számos olyan kérdésben, ami a próféciák alkalmazásával van összefüggésben.

Ezekkel a megjegyzésekkel hívjuk fel az olvasó figyelmét az alábbi pontokra, amelyek röviden összegzik hitünk legfontosabb vonásait.

I.

Egy Isten van, személyes lelki lény, mindenek teremtője, mindenható, mindentudó és örökkévaló; végtelen a bölcsességben, a szentségben, az igazságosságban, a jóságban, az igazságban és az irgalmasságban. Változhatatlan, s képviselője a Szentlélek által mindenütt jelen van. (Zsolt. 139,7.)

II.

Egy Úr Jézus Krisztus van; az Örökkévaló Atya Fia, aki által Isten mindent teremtett, s aki által mindent fenntart. Az elbukott nemzetség megváltása érdekében magára vette Ábrahám magvának természetét, az emberek között lakott telve kegyelemmel és igazsággal, élete példaképünk, halála pedig értünk bemutatott áldozat volt. Feltámadt a mi megigazulásunkért, és felemeltetett, hogy egyetlen közbenjárónk legyen a mennyei szentélyben, ahol saját vérével szerez engesztelést bűneinkért. Engesztelő szolgálata, amit nem végzett el a kereszten, ahol csupán áldozatát mutatta be, papi szolgálatának utolsó része, ahogy azt Lévi fiainak papi szolgálata, mint Urunk mennyben végzett szolgálatának előképe bemutatja (3Móz. 16; Zsid. 8,4-5; 9,6-7.).

III.

A Szentírás, mind az Ó- mind az Újszövetség Istentől ihletett, képviseli az ő teljes kinyilatkoztatását, amit az embernek adott, ezért hitünk és gyakorlatunk egyetlen csalhatatlan mértéke.

IV.

A keresztség a keresztény egyház rendtartása, amely követi a hitet és a megtérést. Olyan szertartás, mellyel megemlékezünk Krisztus feltámadásáról, mert e cselekmény által kifejezzük az Ő eltemetésébe és feltámadásába vetett hitünket, s ezáltal azt a hitünket is, hogy minden szent feltámad az utolsó napon, és hogy nincs más mód, ami megfelelően képviselné ezeket a tényeket, mint az, amit az Írás előír, nevezetesen az alámerítés (Róm. 6,3-5; Kol. 2,12.).

V.

Az újjászületés azt a teljes változást jelképezi, amelyre szükségünk van ahhoz, hogy alkalmasakká váljunk Isten országára, és két részből áll: először abból az erkölcsi változásból, amit megtérésnek nevezünk, másrészt abból a fizikai változásból, ami Krisztus második eljövetelekor következik be. Ha halottak leszünk, akkor feltámadunk romolhatatlanságban, ha élünk, akkor egyetlen szempillantásra halhatatlanságba öltözünk (Jn. 3,3-5; Lk. 20,36.).

VI.

Hisszük, hogy a prófécia annak a kinyilatkoztatásnak a része, amit Isten az embernek adott, ezért bele tartozik az Írásba, ami hasznos a tanításra (2Tim. 3,16.). Ezért nekünk adatott és a mi fiainknak (5Móz. 29,29.), s ahelyett, hogy áthatolhatatlan titok lenne, az ösvényünket megvilágító szövétnak (Zsolt. 119,105; 2Pét. 2,19.). Ezért boldogok mindazok, akik kutatják (Jel. 1,1-3.). Isten népének kellően meg kell értenie a próféciát azért, hogy megmutassa történelmi helyzetüket, és ebből eredő feladataikat.

VII.

A világ történetét a múlt bizonyos dátumaitól fogva különböző birodalmak emelkedésén és más időben egymást követő eseményeken át egy egészen Isten örökkévaló országának felállításáig felvázolt számos nagy prófétikus vázlat, s ezek a jövendölések - a záróesemények kivételével - mind beteljesedtek.

VIII.

Az egész világ megtéréséről és a Krisztus eljövételét megelőző millenniumról szóló tanítások az utolsó idő meséi, amit azért hirdetnek, hogy az embereket hamis biztonságérzetbe keressék, hogy ezáltal az Úr napja úgy lepje meg őket, mint éjjel a tolvaj. Krisztus eljövedele megelőzi, és nem követi a millenniumot, mert a pápai hatalom minden utálatosságával együtt fennmarad az Úr eljöveteleig, s a búza és a konkoly együtt nő az aratásig, s a gonosz emberek és hitetők egyre rosszabbak lesznek, ahogy Isten Szava mondja.

IX.

Az adventisták tévedése 1844-ben a bekövetkező esemény jellegére és nem a számításra vonatkozott, mert nincs olyan meghatározott próféta idő, ami a második adventig terjedne, s a leghosszabb, a 2300 nap (Dán. 8,14.), ami abban az évben járt le, egy olyan eseményhez vezet el bennünket, amit a szenthely megtisztításának nevezünk.

X.

Az újszövetségi szentély Isten sátora a mennyben, amiről Pál a Zsidókhöz írt levél nyolcadik fejezetétől kezdve tesz bizonyosságot, s amelyben az Úr szolgál, mint nagy Főpapunk. Ennek a szentélynek az előképe volt a mózesi szent sátor, az Úr papi szolgálatának előképe pedig a zsidó papságnak az Ószövetség idején végzett szolgálata (Zsid. 8,1-5.). Ez a szenthely tisztítatik meg a 2300 nap végén, ami az előkép mintájára nézve azt jelenti, hogy a főpap belép a szentek szentjébe, hogy bevégezze szolgálatát azáltal, hogy eltávolítja a szentélyből a bűnt, ami az első részben végzett szolgálatok által szállt reá (Zsid. 9,22-23.). Ez a szolgálat 1844-ben kezdődött, s egy rövid, de meghatározatlan időt vesz igénybe, amelynek leteltével lezárul a kegyelem ideje a világ számára.

XI.

Isten erkölcsi követeléseai minden korban, minden ember számára azonosak, s ezek a követelések megtalálhatók azokban a parancsolatokban, amit Jehova a Sínai hegyről hirdetett ki, s amit kőtáblára vésett és elhelyezett abban a ládában, amit ezért „*a szövetség ládájának*” neveztek (4Móz. 10,33; Zsid. 9,4.). Ez a törvény örök és változhatatlan, mert Isten saját ujjával írta fel a kőtáblára, amit a ládába helyezett az igazi szentélyben is, s ezért azt is Isten szövetsége ládájának hívják, hiszen a hetedik angyal trombitálásának idejéről azt olvassuk, hogy „*megnyilatkozik az Isten temploma a mennyben, és megláttaték az ő szövetségének ládája a templomban*” (Jel. 11,19.).

XII.

Ennek a törvénynek a negyedik parancsolata megköveteli tőlünk, hogy minden hétnek a hetedik napját - amit szombatnak nevezünk - Istennek szenteljük. Tartózkodjunk a saját munkánktól, és teljesítsük szent vallásos kötelezettségeinket. Ez az egyetlen heti nyugalomnap, amit a Biblia tanít, amit Isten már a Paradicsomban elkülönített (1Móz. 2,2-3.), s amit helyreállít a megújított Édenben (Ésa. 66,22-23.). A nyugalomnap intézménye kizárólag a hetedik naphoz kötődik, ezért az olyan kifejezések, hogy „*zsidó szombat*” és „*keresztény nyugalomnap*” emberi elnevezések, nélkülözik a bibliai alapot, és hamis értelmet hordanak.

XIII.

A bűn embere, a pápaság úgy vélte, hogy megváltoztathatja az időket és a törvényt (Dán. 7,25.), s ezáltal szinte az egész kereszténységet félrevezette a negyedik parancsolat ürügyén. A próféciában olvasunk arról, hogy Krisztus eljövetele előtt a hívők egy csoportja reformokat hajt végre ebben a kérdésben (Ésa. 56,1-2; 1Pét. 1,5; Jel. 14,12.).

XIV.

A természetes testies szív ellenséges viszonyban van Istennel és az Ő törvényével, s ezt az ellenségeskedést csak egy radikális változás szüntetheti meg, amelynek keretében a szentségtelen vágyaink helyét szent elvek követése foglalja el. Ezt az átalakulást bűnbánat és hit kíséri, s mindez a Szentlélek munkája, amit megtérésnek és újjászületésnek nevezünk.

XV.

Mivel mindnyájan áthágtuk Isten törvényét, és önerőnkől nem tudunk engedelmessé válni a jogos követelményeinek, Krisztusra vagyunk utalva először azért, hogy megigazuljunk a múlt bűneiből, azután azért, hogy a jövőben kegyelme által képesek legyünk engedelmessé válni a szent törvényének.

XVI.

Ígéretet kaptunk, hogy Isten Léleke különböző ajándékok által nyilatkozik meg az egyházban, amelyeket elsősorban az 1Kor. 12-ben és az Eféz. 4-ben találunk felsorolva. Ezek az ajándékok nem haladják meg a Bibliát, és nem foglalják el az Ige helyét, mivel a Biblia elegendő ahhoz, hogy bölccsé tegyen bennünket az üdvösségre, de a Biblia sem foglalhatja el a Szentlélek helyét. Ugyanis a Lélek úgy rendelkezett, hogy különböző eszközök által Isten népe között marad az idők végezetéig, és segít nekik megérteni az Igét, amit Ő ihletett; meggyőz a bűnről, átalakítja a szívet és az életet, s azok, akik tagadják, hogy a Lélek tevékenységének helye van, egyszersmind nyíltan megtagadják a Bibliának azokat a részeit is, amelyek a Lélek szerepéről és munkájáról szólnak.

XVII.

Isten az emberi nemmel való szándéka szerint, meghirdeti Krisztus eljövételének közeledtét, s ezt a munkát a Jel. 14-ben található három angyal szimbolizálja. Az utolsó előtérbe állítja az Isten törvényével kapcsolatos reformokat, hogy népe teljes mértékben felkészüljön erre az eseményre.

XVIII.

A szenthely megtisztítása (lásd a X. pontot), ami összhangban van a harmadik angyal üzenetének hirdetésével, a vizsgálati ítélet ideje. Ez az ítélet először a holtakon kezdődik, s a kegyelmi idő végéig eljut az élőkre, hogy eldöntse a földben nyugvó sok milliárd emberről, hogy kik méltók az első feltámadásra, valamint az élőkrol, hogy kik méltók az átváltozásra, mert e kérdéseknek még az Úr megjelenése előtt el kell dőlnie.

XIX.

A sír, amely felé mindnyájan haladunk, s amit a héber „*seol*”-nak, a görög pedig „*hades*”-nek nevez, olyan sötét hely, ahol nincs sem munka, sem terv, sem bölcsesség, sem ismeret (Préd. 9,12.).

XX.

Az az állapot, amibe halálunkkor kerülünk: csend, nyugalom és öntudatlanság (Zsolt. 146,4; Préd. 9,7-8; Dán. 12,2.).

XXI.

Az emberiség a sír fogságából a testben való feltámadáskor szabadul meg. Az igazak az első feltámadásban részesülnek, ami Krisztus második adventjének idején lesz; a gonoszok pedig a második feltámadásban, amire ezer évvel később kerül sor (Jel. 20,4-6.).

XXII.

Az utolsó trombitaszóra az élő igazak egy szempillantásnyi idő alatt átváltoznak, és a feltámadottakkal együtt felemelkednek a levegőbe, hogy találkozzanak az Úrral, és mindörökre vele legyenek.

XXIII.

Ezek a halhatatlanok a mennybe ragadtatnak, az új Jeruzsálemba, az Atya házába, ahol sok lakóhely van (Jn. 14,1-3.),

ahol együtt uralkodnak Krisztussal ezer esztendeig. Megítélik a világot és az elbukott angyalokat, ami azt jelenti, hogy megállapítják annak a büntetésnek a mértékét, amiben az ezer év elmúltával lesz részük (Jel. 20,4; 1Kor. 6,2-3.). A föld ez alatt kietlen lesz és pusztá (Jer. 4,20; 27.), úgy, ahogy kezdetben volt (erre utal, hogy az Ószövetség görög fordításában ugyanezt az „*abussos*” kifejezést olvashatjuk az 1Móz. 1,2-ben); Sátán ide lesz kötözve (Jel. 20,1-2.), míg végül megsemmisül (Jel. 20,10; Mal. 4,1.). Azok a romok, amit az egész világmindenség szeme láttára okozott, lesznek börtönévé, majd végül pusztulásának színhelyévé.

XXIV.

Az ezer év végén az Úr népével és az új Jeruzsálemmel együtt leszáll (Jel. 21,2.), a gonoszok feltámadnak, és ellepik a még meg nem újtott föld színét. Körülveszik a várost és a szentek táborát (Jel. 20,9.), de Istentől a mennyből tűz száll alá és megsemmisíti őket. Nem hagy belőlük sem gyökeret, sem ágat (Mal. 4,1.), s olyanok lesznek, mintha sohasem léteztek volna (Abd. 15-16.). Ebben az örök pusztulásban, ami az Úrtól jön ki (2Thess. 1,9.), a gonoszok elnyerik örök büntetésüket (Mát. 25,46.). Ez az istentelen emberek romlásának napja. Az a tűz, amelyre megkíméltettek a mostani egek és a mostani föld, s amelyben az elemek megégyve felbomlanak, megtisztítja a földet a bűn legkisebb csírájától is (2Pét. 3,7-12.).

XXV.

A régiek hamvaiból Isten hatalma által egy új ég és új föld emelkedik ki, amelynek fővárosa az új Jeruzsálem lesz, a szentek öröksége, s amely az igazak örök lakhelye lesz (2Pét. 3,13; Zsolt. 37,11; 29; Mát. 5,5.).” (Szilvási József: A hetednapi adventizmus eredete és fejlődése – sorozat, 2-es füzet 7-10. old.)

A századforduló előtti próbálkozások

Az 1880-as évekre visszaemlékezve William C. White (E.G. White fia) egy 1930 május 12-én kelt levelében a következőket írta Le Roy Edwin Froom részére:

„Úgy emlékszem, hogy az 1880-as években két-három alkalommal is felvetette néhány befolyásos lelkipásztor, hogy szükségünk volna hitvallásra, de ezekre a javaslatokra nagyon kevesen figyeltek oda, mert népünk azt vallotta, hogy a Biblia a mi hitvallásunk. A Minneapolisban tartott konferencián (1888-ban), ahol nagy eltérések alakultak ki a testvérek felfogásában, egy tucatnyi befolyásos lelkész szorgalmazta, hogy el kellene fogadni egy hitvallást, mert ez a mű áldására válna. De a javaslat éles ellenállásba ütközött, és Ellen G. White is ellene volt ennek az álláspontnak.”

(Szilvási József: A hetednap Adventizmus eredete és fejlődése – sorozat, 2-es füzet 40,1.)

A birtokomban lévő dokumentumok alapján úgy tudom, hogy a korai próbálkozások után csak 1882-ben került terítékre ismét a hitvallással kapcsolatos kérdés, amikor a Generál Konferencia elhatározta, hogy irányelveket készít a gyülekezeti tisztviselők részére, hogy jobban el tudják látni feladataikat. Egy évvel később ennek az anyagnak a tervezete és a vele kapcsolatos vitaanyag 18 cikkben jelent meg az Egyház folyóiratában a Review and Herald-ban. Végül azonban mégis elvetette a Generál Konferencia ezt a tervezetet, és megbízta George I. Butlert, a Generál Konferencia akkori elnökét, hogy írjon cikket a lapban, amiben megindokolja a Bizottság döntését. Az alábbi részletek a hitelvekkel kapcsolatos magyarázatokat tartalmazzák.

„Úgy gondoltuk, hogy - egyebek mellett - közöljük ebben a könyvben a hetednap adventisták alapvető hitelveit. Azért közöljük ezeket a hitelveket, hogy azok, akik meg akarják ismerni felekezetünk álláspontját, a legideálisabb körülmények között tehessék ezt meg. Ugyanis ha egy ilyen

fontos kérdésben csupán egyes személyek szóbeli közléseitől függenek, könnyen hamis útra tévedhetnek. Ha viszont egy olyan írott dokumentum van a kezükben, mint amiről itt szó van, akkor abban a bizonyosságban lehetnek, hogy e dokumentum állításai pontosak és hitelesek. Mindazonáltal figyelembe kell vennünk, hogy miközben ez a dokumentum pontosan közli azt, amit népünk általánosságban képvisel, soha nem kezelhető úgy, mint egy merev hitvallási irat, amit minden részletében rákényszerítünk a Hetednap Adventista Egyház tagjaira.”
(Review and Herald 1883 június 5)

„Az alábbi pontokat kell megemlíteni, mint amelyeknek érvényesülniük kell azok tapasztalatában, akik egyházunk tagjai kívánnak lenni:

- (1) Az illetőnek szilárdan hinnie kell a Szentírás ihletettségében;
- (2) El kell fogadnia azokat a hittételeket, amelyek alapvető hitelveinkben szerepelnek Istenről az Atyáról, Krisztusról, az Ő Fiáról és a Szentlélekről;
- (3) Jó bizonyosságát kell adnia annak, hogy a megtérés bekövetkezett életében, hogy a Szentlélek átalakította és Isten gyermekévé tette őt;
- (4) El kell fogadnia a gyülekezet szerződését úgy, ahogy azt a gyülekezet értelmezi;
- (5) Vagy alá kell merítkeznie, vagy a gyülekezet tudomására kell hoznia, hogy már részesült a keresztség ilyen formájában;
- (6) Teljes mértékben tartózkodnia kell az alkohol fogyasztásától;
- (7) Nem lehet sem dohányos, sem ópium fogyasztó.”
(Review and Herald 1883 július 31)

„Az a bizottság, amelyet a gyülekezeti kézikönyv ügyének

vizsgálatára neveztek ki, a következő jelentést tette. A bizottság egyöntetű álláspontja, hogy nem lenne tanácsos gyülekezeti kézikönyvvel rendelkezni. Szükségtelennek tartjuk, mert az egyház szervezésének legnehezebb kérdéseit már megoldottuk nélküle, és tökéletes összhang van ebben a kérdésben. Továbbá, egyesek úgy érzik, hogy ezzel lépéseket tennénk egy olyan Hitvallás vagy Szabályzat elfogadásához, ami a Biblián kívül áll, s ezzel olyat tennénk, ami ellen felekezetünk mindig tiltakozott. Attól félünk, hogy ha lenne ilyen kézikönyvünk, akkor sokan – különösen azok, akik kezdő igehirdetők – inkább ezt tanulmányoznák, hogy a lelki kérdésekben iránymutatást kapjanak, s elhanyagolnák a Biblia kutatását és a Lélek vezetésének keresését, ami akadályozná őket abban, hogy igazi lelki élményekhez jussanak és megértsék a Lélek akaratát. Más keresztény közösségek is ezen az úton indultak el, és végül elveszítették egyszerűségüket, formálisak és élettelenek lettek. Miért utánoznánk őket? Röviden szólva: a bizottság úgy érzi, hogy egyszerűsége és a Bibliával való összhangra kell törekednünk inkább, semhogy minden részletében meghatároznánk a gyülekezet rendjének és vezetésének elveit.” (Review and Herald 1883 november 20)

A H.N. Adventista Enciklopédia 395. oldalán olvashatunk arról, hogy az 1880-as években különböző módon és formában újra és újra kiadásra került az Uriah Smith-féle hitelvi változat. Majd az egyház 1889-es Évkönyvében, ami az átlagosnál kissé nagyobb terjedelmű volt, szintén megjelent kissé átdolgozva, és 28 részre kibővítvé a korábbiakban ismert változat. Az előző gyűjteményhez még bekerült:

- (1) **XIV.** pont alatt a világgal való barátság isteni figyelmeztetése (Jak. 4,4.) szerint;
- (2) **XV.** pont alatt a ruházatban és a külső megjelenésben való keresztény egyszerűség bibliai tanítása (1Tim. 2,9-10. 1Pét. 3,3-4.) alapján;

(3) **XVI.** pont alatt a tized és az egyéb adományokról adott isteni eligazítás kérdése (2Kor. 9,6. Mal. 3,8. 10.) alapján. (Review and Herald 1883 június 5.)

Az Évkönyv szerkesztői viszont ekkor is azt hangsúlyozták, hogy „a hetednapi adventistáknak a Biblián kívül nincs más hitvallásuk”, ezért ezeket a pontokat csupán tájékoztatás jellegűeknek kell tekinteni. Később még 1905-ben, majd 1907-ben újra kiadásra került az előző változat az Évkönyvekben, végül pedig még 1914-ben. A hitelveknek ez a változata úgy került be az adventista köztudatba, mint az Uriah Smith-féle 28 pontos alapelv.

Szükségesnek tartom megemlékezni arról is, hogy folyamatosan történtek próbálkozások a hitünket megfogalmazó általános gyűjtemény kiadására. „E próbálkozások között talán J. N. Loughborough testvér 'Az egyház, az egyház szervezete, rendje és fegyelme' című 184 oldalas, 1907-ben kiadott könyve volt a legnagyobb hatású.” (Az 1989-es kiadású Gyülekezeti Kézikönyv – Egyházszervezet 6. old. 2. bekezdés)

Szemléletbeli áttörés első jelei

1912 augusztus 22-én viszont a Review and Herald-ban közlésre került a hitelvek gyűjteménye. Talán ekkor jelent meg először úgy, hogy ezt bizonyos keretek között már hivatalosan is az Egyház hitvallásának lehetett tekinteni. Megjegyzést érdemel az is, hogy bár a Generál Konferencia is azonosult ezzel a változattal, ám mégsem lehetett teljesen úgy tekinteni, mint amit az Egyház is végre elfogadott és közrebocsátott, mint a Hetednapi Adventista Egyház hivatalos hitvallása. Az 1912-ben megjelent gyűjtemény egy újabb ponttal egészítette ki az Uriah Smith-féle változatot, és pedig a vallásszabadságról szóló ponttal, és ezzel 29-re emelkedett a hitelvi gyűjtemény pontjainak száma.

Valószínűleg az Egyház belső szükséglete miatt éppen ebben az évben kezdődött el a szombatiskolai tanulmányban egy egész évig tartó sorozat, amely szintén a hitpontokkal foglalkozott, „Az

üzenet különböző pontjai felől” címmel. Azért, hogy az olvasónak is legyen elképzelése erről a tanulmányorozatról, ezért az 1912 / 3. és 4. negyedévi leckék címeit kigyűjtöttem és itt közreadom.

III. negyed

1. A teremtés	8. Isten törvénye, ennek jelleme és állandósága
2. Az elveszített és ismét visszanyert föld	9. Szombat; annak beiktatása
3. Az Úr eljövetele	10. Szombat az új testamentumban
4. Krisztus eljövetelének jelei	11. A szombat: ennek eltörlése és újból való helyreállítása
5. Krisztus eljövetelének jelei	12. A szombatnak igazi megtartása.
6. Sátán meg lesz kötözve; ezer éves uralom, millennium	13. Ismétlés
7. Isten törvénye	

IV. negyed

1. Az ember természete	7. A megtérés
2. Az embernek a halálban való állapotáról	8. Az alámerülés
3. Az ítélet	9. A lábmosás és az úrvacsora
4. A feltámadás	10. A mértékletesség
5. Az angyalok szolgálata	11. Vallásszabadság
6. Spiritizmus; a rossz angyal és az ő műve	12. A tized és adományok
	13. Ismétlés

Bár ez a sorozat még a következő év első felében is folytatódott, de már csak olyan alapvető kérdéseket érintett, mint a bibliaalvasás, az imádság, a hit által való megigazulás, stb.

A Reformmozgalom szempontjából egyetlen lecke kerülhet a figyelem középpontjába, éspedig a „vallásszabadság”-ról szóló anyag. A hitelesség kedvéért az eredeti lecke anyagát is bemásoltam ide, mivel ez már nagyon keveseknek lehet a birtokában, de azok is láthassák és olvashassák el személyesen a benne foglaltakat.

11. lecke 1912. december 14.

Vallásszabadság

Segédeszközök:

„A nagy harc.” 622-627. Oldal

Kérdések:

1. Kit illet meg a hatalom? Róm. 13,1.
2. Mi célból alapította Isten a felsőbbiséget? Róm. 13,4.
3. Engedelmeskedjék-e a keresztény az állami törvényeknek, ha azok Isten szavával nem ellenkeznek? Róm. 6,7.
4. Azonban mit cselekedjék a keresztény, ha az Úr törvényei és a hatalom kívánságai között ellentét van? Ap. Csel. 5,29. 4,19.
5. Említs példát arra nézve, hogy Isten helyeselte, ha hívei a földi hatalomnak ellenszegültek. Dán. 3,13-17. (Megjegyzések 1.)
6. Befolyásolta-e ezen hűséges férfiúnak eljárása a királyt? Dán. 3,28-29.
7. Mondd el, hogy csábított egy másik királyt arra, hogy az Úr imáadásával ellenkező rendeletet bocsásson ki. Dán. 6,1-10.
8. Mit tudott Dániel? Mit cselekedett? 11. Vers.
9. Mit tettek feljelentői? Mit mondtak a királynak? 12-14. vers.
10. Mily hatással volt ez a fejedelemre? Mit cselekedett? Mit mondott Dánielnek? 15-17. vers.
11. Hogy avatkozott be Isten, hogy szolgáljának életét megvédje? 22-23. Vers.
12. Hogy szabadult meg Péter, midőn Heródes elfogatta és börtönbe záratta? Ap. Csel. 12,5-11.
13. Hogyan hiúsította meg az Úr a filippibeli előljárók tervét? Ap. Csel. 16,25-31.
14. Isten iránt való személyes felelősségünkre nézve mit mutathatunk ki ezen példából? (Megjegyzések 2.)
15. Minő utasítást adott Krisztus a kereszténynek Isten és az uralkodó iránti kötelességeire nézve? Máté 22,17-21.
16. Ki fog uralkodni, ha Istennek földi országára vonatkozó terve

- teljesedésbe megy? I. Móz. 49,10. Ez. 21,31-32.
17. Milyen lesz Krisztusnak örök uralma? Mit mondanak alattvalói? Zsid. 1,8-9. Zsolt. 37,11.
18. Mivel vigasztalhatja magát Isten gyermeke, ha a világi hatalomtól igazságtalanul elnyomatik? Jak. 5,7. Jel. 19,11-16. (Megjegyzések 3.)

Megjegyzések:

1. Itt megparancsolta egy hatalmas király, hogy egy általa felállított képet imádjanak. Ezen parancs Isten szent törvényének áthágását kívánta. A három hűséges férfiú tiszteletteljesen, de határozottan kijelentette a királynak; hogy a képet imádni, vagy előtte meghajolni nem fognak, még ha meg is kell halniuk. Egy alapigazságról volt itt szó. Lehetetlen volt a királynak engedelmeskedni és egyidejűleg az ég Istenéhez is, akit imádtak, hűségesnek maradni. Vagy Istennek, vagy pedig a királynak engedelmeskednek, - vagy a Teremtőt, vagy pedig a bálványt imádják. Eme zsidó férfiak inkább Istennek engedelmeskednek, mint embereknek, és az ég lepecsételte elhatározásukat.
2. A három zsidó férfiú nem vesztette el személyes felelősségét a Dúra síkján egybegyűlt bálványimádók erőszaka folytán sem. Egy király sem felelhetett Isten előtt helyettük! Róm. 14,12. Hasonlóan jártak el Dániel, Péter és az összes mártírok; inkább elszenvedték a legnagyobb kínszörnyeket is és Istennek engedelmeskedtek, semhogy egy oly uralkodónak, ki a polgári uralom jogos határait áthágja.
3. El fog jönni az idő, midőn Isten népe az üldözés kezét fogja érezni, amiért a 7. Napot megszenteli. Sátán azon reményben vitte keresztül a szombat megváltoztatását, hogy általa saját tervét elérje és Isten célját megghiúsítsa. Azt akarja, hogy Isten törvénye kevesebb erővel rendelkezék a világban, mint az embereké. A bűnök embere, aki

megkísérelte az Úr törvényeinek megváltoztatását, s aki Isten népét mindenkor elnyomta, megkísérli oly törvény kibocsátását, mely kierőszakolja a hét első napjának megülését. De Isten gyermekeinek hűségesen kell megmaradniuk az ő Uruk mellett, aki mint mindig most is, csakhamar meg fogja mutatni, hogy Ő az istenek Istene! E.G. White

Jól megfigyelhető, hogy ez a lecke csupán általánosságban foglalkozik a vallás szabad gyakorlásának kérdésével, amit a hitélet minden területére érvényes isteni útmutatásnak kell tekinteni. A Reformmozgalom által sokat emlegetett „*katona-kérdés*”-ről és a „*nemharcoló elv*”-ről azonban egy szó sem található benne. Ilyen tartalmú tételek ugyanis egyetlen hitvallásgyűjteménybe sem kerültek bele az 1916 előtti időben, miként az a korábbi dokumentumokból is kitűnik.

Az 1914-es Évkönyvben jelent meg utoljára a hitpontok gyűjteménye, de még mindig nem hivatalosan elfogadott összeállításként. Viszont ebben sem található olyan hitpont, ami a Reformmozgalom által hangoztatott „*nemharcoló*” elvet fogalmazta volna meg. Ettől kezdve viszont egy hosszú szünet következett egészen 1930-ig.

Az Egyház hivatalos hitvallása

A Generál Konferencia Bizottsága 1930 december 29-én tartott ülésén szavazta meg először, hogy egy négy tagú bizottság dolgozzon ki az adventista hitvallással kapcsolatban egy írásos anyagot, vagyis egy tervezetet. E bizottságban benne kellett lennie a Generál Konferencia elnökének és a Review and Herald szerkesztőjének Francis M. Wilcoxnak, aki egyébként is a tervezet munkájának oroszán részét végezte el. A tervezetnek ez a szövege az 1931-es Évkönyvben került kiadásra. Ezt a tervezetet a Generál Konferencia Végrehajtó Bizottsága 1931 október 28-án

fogadta el. Három dolog tette szükségessé ebben az időben az Egyház alapvető hitvallásának megfogalmazását:

- Az Évkönyv szerkesztője kijelentette, hogy az Egyház hitvallása nélkül nem lehet teljesnek tekinteni az általa szerkesztett művet.
- A szakadár irányzatokkal, azok tanításaival és nézeteivel szembeni hatékony védekezés szükségessé tette, hogy az Egyház tanításának és hitvallásának legyen egy világosan megfogalmazott, és hivatalosan is jóváhagyott anyaga.
- Az Afrikai Divízió vezetői is kérték, hogy az Egyház adjon a kezükbe olyan hitelvi nyilatkozatot, amivel világosan képviselhetik hitünket a különböző hatóságok előtt. (Robert W. Olson és Bert Haloviak; 19. old.)

Ezzel párhuzamosan J.L. McElhant kérték fel a „Gyülekezeti Kézikönyv” kéziratának elkészítésére. A Generál Konferencia ezt a kéziratot is alaposan megvizsgálta, és 1931 október 28-án elfogadta. Majd 1932 január 14-én döntött a Bizottság arról, hogy a hitelveket egy önálló füzetben is kiadják, ugyanakkor az előkészített Gyülekezeti Kézikönyvben is közreadják. E Kézikönyv előszavában a következőket olvashatjuk:

„Az evangélium terjedése, vagyis a gyülekezetek számának növekedése, és az egész világon történő munka szükségessé tette a 'Gyülekezeti kézikönyv' kiadását, amelyben közösségünk jogszabályainak, rendtartásának összessége bennfoglaltatik. Sürgette ezen könyv kiadását azon kívánság, hogy Isten művének vezetői, prédikátorai, a gyülekezeti vének és diakónusok, valamint a többi nagy felelősséget viselő tisztviselők egységes és pótolhatatlan segítséget nyerjenek a gyülekezetek vezetésében.

Ezt a kézikönyvet a Legfőbb Tanács-testület (Generál Konferencia) bizottságának megbízásából annak elnöke, J.L. McElhant testvér állította össze, az egész világon gyakorolt és bevált egyöntetű szokások, jogok és köteleességek

alapján.” (Az első magyarul megjelent Gyülekezeti Kézikönyv – zöld könyv – 3. old.)

Az Egyház korábbi gondolkodásának öröksége azonban hűen tükröződik a hitelvi gyűjtemény végén közzétett nyilatkozat szövegében, amelyben a következőkre hívják fel a hitelvet tanulmányozók figyelmét:

„Befejezésül kijelentjük, hogy az itt kifejtett hitelveinket elismerjük olyanoknak, amelyeket a H.N. Adventisták Felekezete vall, de azzal a megjegyzéssel, hogy a hitvallási formák (dogmák) nem vethetnek gátat a bibliai igazságokban való fejlődésnek.” (u.o. 169. old.)

Az ekkor elfogadott hitelvi gyűjtemény 22 pontban foglalta össze az Adventista Egyház hitvallását. Ettől kezdve ez a 22 pontos alapvető hitelv volt érvényben egészen 1980-ig, amikor az Egyház ismét szükségesnek látott egy teológiailag újra átgondolt hitelvi megfogalmazást. Ekkor a Generál Konferencia egy munkaközösséget bízott meg D. Eva alelnök vezetésével, hogy készítsék el ennek az anyagnak a tervezetét. Az így összeállított 27 pontból álló anyagot fogadta el a világgözösség közgyűlése az 1980-ban, a Dallasban megtartott Generál Konferencia alkalmával. Ezután sokáig ezt a 27 pontból álló hitvallást tekintették az Egyház hivatalosan elfogadott hitelvének.

Különbségek a területek adottságai miatt

Az 1932-ben megjelent Gyülekezeti Kézikönyvet több kisebb-nagyobb módosításokkal fordították le, és adták ki a különböző területeken. Ezért a magyar kiadás is a 22 pont helyett 25 pontot közöl, mivel többek között belefoglalták a 23. pontot képező *„A hazához és a felsőbbséghez való viszonyunkról”* szóló pontot is. A hitelveknek ez a változata azonban csak az európai kézikönyvekben kapott helyet, – de még ott sem minden országban – az első világháborút követő vitás nézetek tisztázása miatt. Az eredeti hitvallás-gyűjteményben azonban nem volt ilyen témát érintő pont. Arról, hogy miként is kerülhetett bele a

magyar kiadású Gyülekezeti Kézikönyv hitelvi gyűjteményébe ez a hitpont, a következőket tudhatjuk.

A svájci Glandban 1923 január 2-án az Európai Divízió Bizottsága tartott ülést, ahol egy nyilatkozatot fogalmaztak meg, és bocsátottak ki a nemharcoló hitük álláspontjaként. Ez a nyilatkozat megjelent a Review and Herald 1924 március 6-i számában. Tulajdonképpen ennek a nyilatkozatnak a szövege képezi az alapját a magyar Kézikönyvben közölt hitvallás 23. pontjának. A nyilatkozat szövege a következő:

„Alapelvek Deklarációja: A Hetednap Adventisták Felekezetének Európai Divízió Bizottsága konferenciára gyűlt össze a svájci Glandban. Miután gondosan megtanácskozta a szombattartást, a katonai szolgálatot és a fegyverfogást békeidőben és háborúban, egyhangúlag állást foglalt a felekezet egész világon élő testvéreinek általános tanításával összhangban a következőképpen:

Elismerjük a földi kormányokat, mint amik Istentől arra a célra lettek rendelve, hogy biztosítsák népünknek a rend, az igazság és a békés élet áldásait; hogy törvényes feladataik gyakorlására az ilyen kormányok kapják meg a polgáraik hűségesek támogatását. Elismerjük az adó, a vám és a tisztelet megadásának igazságát a földi kormányzatok részére, amiképpen rendelkezett Isten erről az Újszövetségben.

Mi tiszteljük Istennek a Tízparancsolatban lefektetett törvényét, amelyet az Ő életével példázott. Ez okból mi szent időszaknak tartjuk a hetednap szombatját, világi munkáktól tartózkodunk ezen a napon, de örömmel vállaljuk a szenvedés enyhítésére, és az emberiség felemelésére az életszükségletek és a könnyörület munkáit.

Sem békében, sem háborúban nem vagyunk hajlandók részt venni az erőszak és vérontás cselekedeteiben.

Minden egyes egyháztagunknak a legteljesebb szabadságot engedélyezzük, hogy minden időben és minden helyen hazájukat szolgálják összhangban személyes lelkiismeretük parancsaival.” (Hetednapi Adventista Enciklopédia (1966) Kommentár-tájékoztató sorozat 10. kötet 871-872. old.)

A Gyülekezeti Kézikönyv szinte majdnem ugyanezt a szöveget jelentette meg a hitvallás 23. pontja alatt. Valószínűleg az európai gyakorlat befolyásolhatta a Generál Konferenciát abban – mivel az egyik unió hitvallásában benne volt ez a pont, a másikéban nem –, hogy rendelettel szabályozza, és egységesítse a hitelvek kiadásának gyakorlatát. Ezért az 1946-os Generál Konferencia ülésén a következő határozatot hozták ezzel kapcsolatban:

„A Generál Konferencia ülésének kell engedélyeznie a Kézikönyvben foglalt irányelvek változtatását vagy javítását.” (Az 1989-es kiadású Gyülekezeti Kézikönyv – Egyházszervezet – 8. old. 3. bekezdés)

„Úgy döntöttünk, hogy az adventisták között Isten után a legnagyobb tekintély az egyház testületének akarata; ezt a Generál Konferencia döntései fejezik ki, amikor határoznak a fennhatóságuk alá tartozó dolgokról. Ezeket a döntéseket kivétel nélkül mindenkinek el kell fogadnia, hacsak be nem bizonyosodik, hogy Isten Igéjével, valamint egyes emberek lelkiismereti jogaival ellentétes.” (u.o.: 4. bekezdés)

„Az egész világon minden divízió – beleértve az Észak-Amerikai Divíziót is – készítsen „Függelék”-et az új Gyülekezeti Kézikönyvhöz – nem azért, hogy megváltoztassák, hanem azért, hogy kiegészítsék az adott divízióban uralkodó sajátosságokkal. A függelékek kéziratát azonban el kell juttatni a Generál Konferencia Bizottságához, mielőtt még a Kézikönyv nyomtatásban megjelenne.” (u.o.: 1. bekezdés)

Végezetül még szeretnék utalni arra, hogy amikor a Generál Konferenciához egy javaslat vagy észrevétel érkezik az Egyház hitével, tanításával, illetve gyakorlati életével kapcsolatban, akkor a megvizsgálás és döntéshozatal alkalmával mindenképp előtérbe kell hozni a következőket vizsgálja meg:

- Csak egy állásfoglalást kell megfogalmazni és kimondani,
- vagy éppen tanácsot kell adni az adott területen,
- esetleg iránymutatásra van szükség,
- vagy szabályt kell kidolgozni és lefektetni,
- vagy pedig a hitvallásunkat érintő változtatást kell hozni.

A Reformmozgalom által sokat emlegetett „*nemharcoló elv*”-et sohasem tekintette az Adventista Egyház „hitelvnek”. Ez a kérdés az Egyház részéről mindig csupán egy állásfoglalás volt az adott körülmények között, amely értékadó iránymutatás lehetett a tagok részére, de sohasem lett hitelv, többek között ezért nem lehet dogmaként kezelni, miként azt a Reformmozgalom próbálja értelmezni.

Reform-adventista gondolkodás a hitelvekről

Mindezek ismeretében ma már tudom, hogy a Reformmozgalom úttörői, a kiválásuk időszakában azért tudtak eredményesen munkálkodni az egyszerű gyülekezeti tagok között, mert nem volt az Egyházban egy olyan nyomtatott formában kiadott hitelv, amit az Egyház egyetemesen elfogadott volna. Mivel pedig Európában, és főként Kelet-Európában elég hiányos volt az egyházi irodalom és a Bizonyásgtétélek ismerete, ezért a jó szándékú, de ismeretek hiányában lévő, esetleg naiv testvéreket hamar meg tudták téveszteni a határozott fellépésükkel.

A régi hitelvekről mindig úgy beszéltek és beszélnek még ma is a Reformmozgalomban, mintha már egy kiforrott, egyetemesen elfogadott és lerögzített hitelvről lenne szó, és ha valaki csak a

legparányibb változtatást is eszközöl rajta, akkor az a személy a legszörnyűbb bűnt követi el. Ez a fanatikus gondolkodás jellemezte a Mozgalom vezetőit a későbbiekben is a hitelvekkel kapcsolatban. Ezzel pontosan azt a lehetetlen helyzetet teremtették meg, amitől az adventi úttörők előre féltek. A reform-adventisták úgy kezelték a saját hitelvi gyűjteményüket is, mintha az egy Istentől ihletett irat lenne, amin a legparányibb vonatkozásban sem szabad változtatni. Még akkor sem mertek változtatni rajta, amikor már felismerték, hogy egy-egy helyen a megfogalmazás félreérthető, illetve az általánosan elfogadott gyakorlattal teljesen ellenkező. Azért nem merték még az általuk is felismert hibás megfogalmazások javítását sem elvégezni rajta, nehogy a közülük kiszakadt másik csoport a hitelvek megváltoztatásával vádolhassa meg őket.

Személyes tapasztalataim közé tartozik egy jellegzetes eset ezzel kapcsolatban. Ez akkor történt, amikor Jugoszláviában egy európai szintű lelkészértekezleten a Generál Konferenciájuk elnökének elmondtam, hogy a testvérek között meghasonlást támaszt a hitelv egyik pontja, a gyakorlati életben való alkalmazás miatt. A Reformmozgalom hitelve ugyanis azt mondja ki, hogy „megvetjük a méreg tartalmú orvosságokat a Bizonyágtétel értelmében, és ellene vagyunk minden oltásnak és injekciónak” (A Reform Mozgalom hitalapelvei és gyülekezeti rendje 1925-ös kiadás 11. old. 19. pont.).

A gyakorlatban viszont 95%-ban minden reform-adventista elfogadja betegsége esetén az injekciókat és a gyógyszereket is, egyáltalán nem törődve azzal, hogy a hitelvük szerint ezt nem volna szabad megtenniük. Emiatt az ellentmondásos gyakorlat miatt szerettem volna, ha a Generál Konferencia megfelelő átgondolás után végrehajtja ennek a megfogalmazásnak a korrekcióját, vagy pedig állást foglal a megfogalmazott hitpontnak a gyakorlatban való alkalmazását illetően. Rendkívül meglepő volt számomra az a heves tiltakozás, ahogyan a Generál Konferencia elnöke reagált a javaslatomra. Magyarázatának

lényege az volt, hogy teljesen egyetért velem a lényegét illetően, éppen ezért magyarázzam meg a fanatikusan gondolkodó testvéreknek, hogy nem kell ezt a mondatot olyan szigorú módon értelmezni és alkalmazni. Megváltoztatni vagy kiegészítő magyarázatot hozzátenni azonban nem lehet, mert akkor a Reformmozgalom másik irányzata (akik 1951-ben szakadtak ki közülük) azonnal megvádolná őket azzal, hogy megváltoztatták a hitelveket. Ezt viszont nem engedhetik meg maguknak, mert ami ebből következne, az tragikus lenne a Mozgalom számára. – Így azonban a saját csapdájukba estek bele újra és újra. De inkább vállalták még ezt is, minthogy értelmes módon megmagyarázták volna az 1925-ben kiadott hitelvüket, vagy átirták volna a gyakorlatuknak megfelelő változatra.

Erre a „következetes” magatartásra tehát azért kényszerülnek, mert az Adventista Egyházat ők is a hitelvek megváltoztatásával vádolják. Két idézettel szeretném érzékeltetni, hogy miként gondolkodnak erről a kérdésről, és milyen misszióra készíti őket ez a fajta gondolkodás.

„Miután az Adventi nép próbaideje az 1914-es háborúval elérkezett, hogy bizonyosságot tegyenek hitükről és az igazságról, amit 70 éven keresztül vallottak, az Adventi nép többsége hűtlennek bizonyult a régi alapelvekhez, azt megvetették és a könnyebb, a világ szerinti utat választották. A komolyabban gondolkozók részére nem maradt más lehetőség, mint hűnek maradni az alapelvekhez, és megállni helyüket az igazság mellett, most már a hűtlenekkel és a világgal szemben is.” (Bokor János által szerkesztett Misszió Hírnök 7. old.)

„Kérjük az összes jóakarókat, hogy tanulmányozzák minden előítéllettől mentesen a nagy-gyülekezetbeli adventisták hitelveit a Törvény és a jövődőlés lelkének bizonyágtétele szerint, és hasonlítsák össze azt, hogy mit hisznek azok, és hogy mit kell hinnünk nekünk. Kérjük az Urat, hogy az összes pontok jól megvizsgáltassanak, mert a jelen munkában

csakis hitbéli ügyekkel lesz dolgunk, és egyes hittételekkel, amelyek – az általunk eszközölt minden vizsgálások után, – a jelenvaló igazságon meg nem alapozottaknak bizonyultak. A mi kötelességünk, hogy leleplezzük az összes tévelygést, amelyek bevezették a nagy-gyülekezetbeli adventisták gyülekezetébe. Már nincsen távol az idő, mikor a világosság mind tisztábban és fényesebben fog felragyogni, úgy, hogy az őszinte lelkek mind egyesülni fognak azon maradékkal, amely megtartja Isten parancsolatait és a Jézus hitét.

Mi hivatkozunk egyenesen Isten népére, amely eltévelyedett, és a hamis hitpontokra, amelyek igen finom módon lesznek a nép hitére ráerőszakolva, úgy, hogy a többség nem is tudja, hogy mit hisz, vagy hogy igaz-e a hitük, de mert a vezetők mondják így nekik, ők mindent bizalommal elhisznek anélkül, hogy mindent kutatnának és megvizsgálnának. Most előhozzuk mind az összes vitás pontot, és a vezetők és az egész szervezet nem lesznek képesek megcáfolni semmit mindabból, amiket felhozni fogunk.” (Nicolici Dimitru: A Hetednap Adventisták és a Reformmozgalom 10-11. old.)

Nicolics Demeter 118 oldalas könyvében próbál összehasonlítást tenni a „régis és igaz hit” illetve „a modern és hamis hit” között. A jelenlegi ismereteim birtokában kissé csodálkozom azon, és bizonyos mértékig még szégyellem is, hogy reform-adventista koromban még prédikátorként sem figyeltem fel arra, hogy az író a „régis és igaz hit” címszó alatt csupán újságok cikkeit, különböző nyilatkozatokat, különböző személyek által adott hitelvi magyarázatokat idéz. Sehol sem közli viszont azt, hogy az Adventista Egyház hitelvének x vagy y pontja mondja ki azt, amit leírt. A különböző forrásművekből vett idézetek ilyenképpen való alkalmazása azonban olyan meghatározó befolyást gyakorolt a reform-adventisták gondolkodására, hogy egyetemesen hiszik azt, hogy Nicolics Demeter valóban a régi hitelveket hasonlította össze a megváltoztatott hitelvekkel.

Tragédiának tartom azt az ismerethiányt, hogy a reform-adventisták még ma sem tudják, hogy nemcsak olyan megváltoztatott és hamis hitelv nem volt, amelyet egyetemesen elfogadott és leírt volna az Adventista Egyház, hanem 1844-től kezdve még egyáltalán nem is rögzített le írott formában ilyen hitelvet egészen 1931-ig, amelyet csak 1932-ben jelentetett meg az egész Egyházban. A Reformmozgalom tehát ebben a vonatkozásban valójában megelőzte az anyagülekezetet az 1925-ben kiadott hitelvével.

A Reformmozgalomban viszont égető szükség volt egy ilyen hitelveket rögzítő füzet kiadására, mert a missziójukban állandóan a hitelvekről beszéltek, ezért legalább a sajátjukat kellett, hogy be tudják mutatni azoknak, akikkel kapcsolatba kerültek. Másrésről pedig az akkori vezető testületből egy bizonyos csoport igyekezett minél hamarabb megfogalmazni és rögzíteni a hitelveiket, mert a személyes hatalmuk és befolyásuk megtestesülését látták abban, ha a hitelv olyan megfogalmazásban kerül be a Mozgalom gyakorlati életébe, ahogyan azt ők jónak látták összeállítani. Az 1925-ben kiadott hitelvi gyűjteménybe ugyanis több olyan pont is belekerült, amivel az akkori vezetésből valók mindegyike sem értett teljesen egyet. Emiatt elég sok feszültség és nehézség volt a Mozgalom akkori vezetői között, sőt néhány vezető, akik később elszakadtak a Reformmozgalomtól, döntésük indokai között arra is hivatkoznak, hogy a hitelvekbe olyan pontok is bekerültek, amit ők a Biblia tanításával ellentétesnek minősítettek. Amerikában éppen ezért nem nyomtatták ki elég hosszú ideig az 1925-ös hitelvet az ott élő reform-adventisták.

Ma már csak érdekességnek számít, akkor azonban elég sok gondot okozott az a sajátosan merev reformista szemlélet, amely nem tudta elfogadni, hogy a hitelveket a keresztségi tanítások miatt egy kicsit bővebb magyarázattal ellátva dolgozzuk fel. Abban az időben többször is elmondtam az Unió Bizottságban, majd egy munkásgyűlés alkalmával is, hogy nem tartom jónak azt

a gyakorlatot, hogy minden munkás saját maga bővíti ki és részletezi a keresztelendő oktatása alkalmával a hitelvek egyes pontjait. Javasoltam, hogy a munkások egy csoportja készítsen el egy olyan egységes anyagot, aminek segítségével azonos szinten lehetne felkészíteni minden keresztelendőt. Erre ugyanis azért lett volna égetően szükség, mert a munkások között voltak olyanok is, akiknek az értelmi képessége annyira korlátozott volt, hogy a legjobb szándéka mellett sem tudott megfelelő szinten felkészíteni egy keresztelendőt, különösen akkor, ha a keresztelendőnek egy kicsit szélesebb látóköre volt egy-egy témával kapcsolatban. Javaslatomat azonban újra és újra egyhangúlag elvetették azzal indokolva, hogy a hitelvekhez még keresztelési tanítás céljából sem lehet hozzá tenni, sem elvenni. Saját szavaimmal kibővíthetem a tanítás alkalmával, de írott formában erre nem kerülhet sor. Nagyon határozottan felszólítottak arra, hogy ezt ne próbáljam saját kezdeményezésből megtenni. A Reformmozgalom hitelveinek gyűjteménye csak abban a megfogalmazásban kerülhet a barátkozók kezébe, ahogyan azt 1925-ben megfogalmazta és kiadta a közösség.